

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอมะ

6.1 สรุปความสำคัญของพื้นที่บริเวณคูเมืองเชียงใหม่

พื้นที่บริเวณคูเมืองเชียงใหม่เป็นชุมชนที่มีความเป็นทางประวัติศาสตร์ โดยเป็นแหล่งโบราณสถานประเภทวัดที่สำคัญ ตลอดจนแนวคูเมืองอันประกอบไปด้วยคูเมือง กำแพงเมือง และประตูเมือง อันเป็นองค์ประกอบสำคัญของเมืองเชียงใหม่ ซึ่งเป็นแนวแสดงอาณาเขตของเมืองเชียงใหม่ในอดีต แต่เนื่องด้วยการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคมทำให้บ้านเมืองมีการเจริญเติบโตและมีการขยายตัวจนมาเป็นนครเชียงใหม่ ตลอดจนเป็นเมืองศูนย์กลางท่องเที่ยวและเป็นเมืองหลักของภาคเหนือ ทำให้จำนวนประชากรและนักท่องเที่ยวได้มีอัตราเพิ่มขึ้นสูง ส่งผลให้สภาพพื้นที่บริเวณคูเมืองกลายเป็นแหล่งที่อยู่อาศัย และเป็นย่านชุมชน การค้าที่สำคัญ สภาพของชุมชนจึงมีการปะปนกันระหว่างโบราณสถานและอาคารที่ก่อสร้างขึ้นใหม่ ทำให้ทัศนภาพของพื้นที่บริเวณคูเมืองซึ่งมีการใช้ประโยชน์ที่ดินสัมพันธ์กับการเงินพื้นที่อนุรักษ์โบราณสถาน กิจกรรมที่เกิดขึ้นบนพื้นที่บริเวณคูเมืองเป็นการทำลายโบราณสถาน และก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ไม่ดีทางด้านภูมิทัศน์ และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของเมือง

การเปลี่ยนแปลงพื้นที่บริเวณคูเมือง

คูน้ำล้อมรอบเมืองป้องกันข้าศึกมาประชิดกำแพง

กำแพงเมือง คูเมือง คูกร้อ คูกุดกอน —————> เป็นแนวถนน คูขนาดเล็กลง และเป็นทางระบายน้ำ

กรรมสิทธิ์ที่ดินเป็นของผู้ครองนคร เป็นของฝ่ายนายฝ่ายเหนือ —————> กรรมสิทธิ์ที่ดินเป็นของรัฐบาลและชาวเอกชน

การขยายตัวในแนวราบ —————> ดารขยายตัวในแนวสูง

SKY LINE เป็นอาคารเก่า —————> SKY LINE แบบอาคารสูง

สถาปัตยกรรมแบบเก่า —————> สถาปัตยกรรมแบบใหม่

จะเห็นได้ว่า สถานภาพแวดล้อมของพื้นที่บริเวณคูเมืองได้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ตกต่ำลง
ศึกษาสภาพแวดล้อมบริเวณคูเมืองเชิงใหม่ และพื้นที่เกี่ยวเนื่องจึงต้องกำหนดแนวทางดังนี้
ในการอนุรักษ์และพัฒนา โดยสรุปได้จากบทความสำคัญในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ

6.1.1 ความสำคัญในการเป็นแหล่งโบราณสถานที่สำคัญของย่าน

6.1.2 ความสำคัญในการเป็นสถานที่เพื่อนันทนาการ และประกอบกิจกรรมทางวัฒนธรรมและประเพณี

6.1.3 ความสำคัญในการเป็นสถานที่ท่องเที่ยว

6.1.4 ความสำคัญในการเป็นแหล่งระบายน้ำและการชลประทาน

6.2 นโยบายและเป้าหมายในการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่บริเวณคูเมืองเชิงใหม่

นโยบาย ในการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่บริเวณคูเมืองให้มีสภาพแวดล้อมและทัศนียภาพที่
เหมาะสมนั้นจะพิจารณาจากความสำคัญ และบทบาทของพื้นที่บริเวณคูเมือง ซึ่งนำมากำหนด
นโยบายที่สำคัญในการวางแผนอนุรักษ์ และพัฒนาพื้นที่บริเวณคูเมืองอันประกอบด้วย

6.2.1 รักษาโบราณสถานทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศิลปกรรม อันประกอบ
ไปด้วยคูเมือง กำแพงเมือง ประตูเมือง และโบราณสถานประเภทวัดในพื้นที่บริเวณคูเมือง

6.2.2 จัดทำพื้นที่บริเวณคูเมือง เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ

6.2.3 เพื่อดำรงรักษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และทัศนียภาพในการส่งเสริม
เอกลักษณ์ของคูเมือง

6.2.4 เพื่อให้พื้นที่บริเวณคูเมืองเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ และเป็นศูนย์กลางการ
บริการท่องเที่ยวแก่ประชาชน และนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในจังหวัดเชียงใหม่

6.2.5 เพื่อยกระดับเศรษฐกิจของชุมชนนครเชียงใหม่ จากการเพิ่มรายได้ที่ได้จาก
การพัฒนาพื้นที่บริเวณคูเมือง เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ

เป้าหมาย ในการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่บริเวณคูเมือง

1. ควบคุมการขยายตัวของเทศบาลนครเชียงใหม่ในอนาคตให้อยู่ในทิศทางที่เหมาะสม
โดยการทำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน ระบบการคมนาคมขนส่ง และการพัฒนากิจกรรมสาธารณูปโภค
สาธารณูปโภคให้เกิดประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันและการขยายตัวของเมืองที่จะไปทำลาย
หรือบดบังทัศนียภาพ และสภาพแวดล้อมต่อโบราณสถานอันมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์

2. กำหนดบริเวณ และเส้นขอบเขตแนวทางในการควบคุมและจัดระบบภูมิทัศน์ในพื้นที่บริเวณคูเมืองจากปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อป้องกันมิให้ความสำคัญของโบราณสถานและภูมิทัศน์เสื่อมลงไปโดยให้ประชาชนในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่บริเวณคูเมืองสามารถดำเนินชีวิตโดยไม่ขัดกับพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ได้

6.3 สภาพปัญหา

คูเมืองในปัจจุบันมีขนาดแคบลงจากเมื่อแรกสร้างราว 700 ปีก่อนมาก แต่เดิมคูเมืองกว้าง 10 วาหรือ 20 เมตร แต่ในปัจจุบันคงเหลือความกว้างเฉลี่ยโดยรอบเพียง 10 เมตร และชั้นดินชั้นจากเดิมมาก ปัจจุบันมีความลึกเฉลี่ยประมาณ 1.5 เมตร เหตุที่คูเมืองแคบลงจากเดิมลงไปมากสืบเนื่องจากการถูกถมเพื่อใช้พื้นที่และทางเดินเท้าโดยรอบคูเมืองแทน

ร่องรอยคูเมือง รูปทรงสี่เหลี่ยมนี้ปัจจุบันถูกตัดขาดออกตามแนวถนนตัดผ่าน ตามแยกถนนใหญ่ที่ตัดผ่านประตูเมืองทั้ง 5 ประตูและทางข้ามคูน้ำโดยรอบ ทำให้คูเมืองถูกแบ่งออกเป็น ส่วน ๆ อย่างไร้ระเบียบ ในปัจจุบันคูเมืองมีถึง 19 ส่วน (ใช้ที่ระบายน้ำลอคใต้ถนนที่ตัดผ่านแต่ละส่วนของคูเมืองเข้าด้วยกัน) มีการถมคูน้ำบริเวณประตูเมืองและได้จัดสร้างสวนหย่อม และยังมีมีการถมคูเมืองบางส่วนอีกในการนำพื้นที่ไปใช้เพื่อจุดประสงค์ต่าง ๆ คือ

1. บริเวณหน้าตลาดประตูเชียงใหม่ ได้ใช้พื้นที่ส่วนนี้เป็นสถานที่จอดรถรับ-ส่งผู้โดยสารประจำทางสายถนน เชียงใหม่ - ฮอด (เส้นทางผ่านอำเภอเมือง-อำเภอหางดง อำเภอสันป่าตอง อำเภอจอมทอง อำเภอฮอด) ในปี 2531 มีการปรับแต่งพื้นที่ส่วนนี้จากท่ารถเป็นลานหินแข็งอเนกประสงค์ประตูเชียงใหม่ เพื่อใช้เป็นส่วนสาธารณะ สวนหย่อมและอเนกประสงค์อื่น ๆ
2. บริเวณประตูท่าแพ ได้ใช้พื้นที่ส่วนนี้เป็นสวนสาธารณะประตูท่าแพ (เนื้อที่ 2 ไร่ 5 งาน) และสนามเด็กเล่นประตูท่าแพ (เนื้อที่ 2 งาน 25 ตารางวา) ในปี 2529 มีการปรับแต่งพื้นที่เป็นลานอเนกประสงค์ประตูท่าแพ (ตามการสร้างกำแพงเมืองและประตูท่าแพใหม่) เพื่อใช้จัดกิจกรรมสำคัญความวาระต่าง ๆ ของเมืองเชียงใหม่ ในเวลาปกติถูกใช้เป็นที่ลานสำหรับการพักผ่อน เล่นกีฬาและกิจกรรมอื่น ๆ (คูเมืองส่วนที่ถูกถมนี้มีระยะทางพอ ๆ กับความยาวกำแพงเมืองประตูท่าแพ ประมาณ 300 เมตร)

จากสภาพการใช้งานดังกล่าวที่ได้กล่าวมาข้างี้ ได้ส่งผลกระทบต่อทางด้านกายภาพโดยตรงกับตัวคูเมือง โดยที่การใช้งานและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้นไม่ได้รับการวางแผนการใช้มาก่อนรวมทั้งทำไปเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ทำให้คูเมืองถูกแบ่งออกเป็น ส่วน ๆ มากมาย โดยที่บางส่วน

ถูกกมเป็นระยะทางยาว คูเมืองมีขนาดแคบลงอีกทั้งถูกใช้เพื่อเป็นที่ระบายน้ำเสีย ทำให้คูเมือง อันเป็นปราการและตัวแสดงอาณาเขตเมืองเชียงใหม่แต่เดิมถูกลดทอนความสำคัญลงไปเป็นการใช้พื้นที่ไปโดยไม่ได้ให้ความสำคัญและความเคารพต่อโบราณสถานล้ำค่าของเมืองอย่างน่าเสียดาย อีกทั้งส่งผลเสียต่อต้านนิเวศตามที่กล่าวมาข้างต้น

ร่องรอยคูเมืองเดิมซึ่งถูกกมเป็นลานพื้ในปัจจุบัน (ลานอเนกประสงค์ประตูท่าแพ ลานอเนกประสงค์ประตูเชียงใหม่) ส่งผลเสียหลายด้าน ได้แก่

1. ประตูเมือง - กำแพงเมืองทั้ง 2 แห่งเกิดลักษณะโศกเศร้าความสัมพันธ์กับคูน้ำ ซึ่งต่างเป็นสัญลักษณ์โครงสร้างหลักเมืองโบราณร่วมกันไปอย่างน่าเสียดาย
2. กีดขวางภาพทัศนียภาพจากการมองเห็นและการรับรู้ด้านอื่น ๆ (เช่น ความร่มรื่น ความเพลิดเพลินทางใจ เป็นต้น) ซึ่งมีน้ำเป็นตัวนำสายตาถูกสะดุดลงด้วยลานพื้ซึ่ง
3. ชาติ (คูน้ำ) ตัวบ่งนำสายตาในการมองผ่านประตูเมืองเข้าไปภายในพื้นที่เขตเมืองเก่า

6.3.1 ปัญหาจากวิธีการระบายน้ำของคูเมือง

จากวิธีการรับและระบายน้ำซึ่งได้รับการปรับปรุงตามแบบสมัยใหม่ที่เห็นอยู่ในปัจจุบันมีระบบควบคุมน้ำโดยใช้ฝายกั้นน้ำเป็นจุด ๆ และใช้ระดับน้ำ ซึ่งมีประตูน้ำควบคุมระดับน้ำตามจุดระบายน้ำในคูเมือง จากวิธีการดังกล่าวทำให้ระดับน้ำในคูเมืองซึ่งถูกแบ่งออกเป็นหลาย ๆ ส่วนมีระดับน้ำที่ไม่เท่ากันและในคูหรือร่องน้ำบางช่วงจะแห้งขอด ทำให้ชาติความต่อเนื่องของลำน้ำสิ่งเหล่านี้ทำให้ความสำคัญในเชิงสัญลักษณ์และประโยชน์การใช้งานของคูเมืองทางด้านอื่น ๆ ชาติหายไป รวมทั้งเกิดทัศนียภาพที่ไม่ดีนักเกิดขึ้น

6.3.2 ปัญหาที่เกิดขึ้นต่อสภาพของประตูเมืองและแนวกำแพงเมืองเชียงใหม่

สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับประตูเมืองและแนวกำแพงเมืองเชียงใหม่มีดังนี้ สภาพปัญหาได้แก่

1. ประตูเมือง แม้คูเมืองจะได้รับการบูรณะอยู่ในสภาพดีทุกแห่ง แต่ชาติการพิทักษ์คุ้มครอง ดูแลเอาใจใส่โบราณสถานจากรัฐ เกิดการทำลายทั้งตัวโบราณสถานและคุณค่าโบราณสถานนั้น ทั้งจากการขาดสำนึกในคุณค่าโบราณสถานของเจ้าหน้าที่บางหน่วยงานของรัฐและประชาชนบางคนจากการที่โบราณสถานไม่ได้รับการปกป้องอย่างจริงจัง พบเห็นดังเช่น

- ปล่องอิฐให้วัสดุต่าง ๆ เช่น ทรายโคลนน้ำ ภูเขา เป็นต้น ขึ้นซ้อนไปซ้อนตามหัวโบราณสถานโดยเฉพาะแฉ่งคูเมือง โบราณสถานไม่ได้รับการใส่ใจและวัสดุเหล่านี้อาจทำให้เกิดการผุพัง แต่ก้นของโบราณสถานได้งายขึ้น

- การทาสีแดง-ขาวสัญลักษณ์ห้ามจอดยานพาหนะบริเวณประตูเมือง (ประตูเชียงใหม่ด้านที่อยู่ตรงข้ามตลาดประตูเชียงใหม่) ของหน่วยงานจราจร

- ติดป้ายส่งเสริมการท่องเที่ยวของหน่วยงานของรัฐบนตัวกำแพงเมือง (ด้านข้างกำแพงเมืองประตูท่าแพ)

- ปล่องอิฐบริเวณยอดแฉ่งคูเมืองบางแห่งมีสภาพสกปรกรกรุงรัง ได้แก่ บริเวณบนแฉ่งคูเมือง มีกิ่งก้านเศษไม้จากป้ายต้อนรับต่าง ๆ ของรัฐที่นำขึ้นไปติดตั้ง มีเศษขยะกิ่งก้านวัชพืชขึ้นรกรุงรัง อีกทั้งกลายเป็นที่จับยุงยั่ว

- ปล่องอิฐให้มีการต่อสายไฟฟ้าพาดผ่านใกล้เคียงโบราณสถาน เช่น การจัดจำหน่ายสินค้าราคาถูกของบรรดาพ่อค้าแม่ค้าบริเวณหน้าสวนสาธารณะหนองมหาด มีการต่อสายไฟฟ้าพาดผ่านใกล้ประตูสวนปรุงมาก หากเกิดอุบัติเหตุด้านไฟฟ้าจึงอาจเกิดการทำลายโบราณสถานได้

2. ซากกำแพงเมืองหลายแห่งถูกทำลายอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่

- การขยายถนนและทางเดินเท้า

- การปลูกฝังชายต้นไม้ การวางขายกระถางต้นไม้-ดอกไม้ รวมทั้งการจอดรถของผู้ซื้อต้นไม้-ดอกไม้ บนซากกำแพงเมืองบริเวณแฉ่งคูเมือง

- การถูกใช้เป็นที่จอดรถโดยสารประจำทางสายอำเภอเมือง-อำเภอฮอดบางส่วนบนซากกำแพงเมืองประตูเชียงใหม่

6.3.3 ปัญหาหน้า-ศาลคูเมือง

ทางเดินเท้าที่ติดถนนรอบนอกคูเมืองมีลักษณะขาดเอกลักษณ์ทางเดินเท้า เนื่องจากแต่เดิมทางเทศบาลไม่ได้มีแผนงานตกแต่ง หรือปรับปรุงทัศนียภาพบริเวณคูเมืองโดยรอบตั้งแต่แรก การตกแต่งบริเวณคูเมืองจึงเป็นส่วน ๆ ไป ในส่วนที่เห็นว่ามีเหมาะสมในการปรับปรุงตามงบประมาณที่ได้รับในแต่ละครั้ง (จากการสอบถามเจ้าหน้าที่งานสวนสาธารณะเทศบาลนครเชียงใหม่) ลักษณะการขาดเอกลักษณ์ทางเดินเท้าดังเช่น

- ขนาดความกว้างของทางเดินเท้าในแต่ละส่วนไม่เท่ากัน

ปัญหา

คำถาม

- ทางเดินเท้าจะไม่ตรงกันตลอดแนว เส้นทางทางเดินเท้าชิดเข้ากับทาง
- ขนาดทางเดินเท้าส่วนใหญ่ค่อนข้างแคบ หลายบริเวณเดินสวนทางกันได้ลำบาก
- ทางเดินเท้าหลายส่วนมีสภาพทรุดโทรม เช่น พื้นผิววัสดุไม่เรียบหรือแตกหัก ทั้งจากการใช้ การชอนไชของต้นไม้ข้างเคียง เป็นต้น
- ลานเอนกประสงค์ทั้ง 2 แห่ง (ลานเอนกประสงค์ประศูท่าแพและลานเอนกประสงค์ประศูเชียงใหม่) มีสภาพภูมิทัศน์แห้งกระด้าง ยังขาดความสวยงามและความร่มรื่นของต้นไม้เท่าที่ควร
- ขาดระเบียบการใช้พื้นที่บริเวณลานเอนกประสงค์ประศูเชียงใหม่ เช่น การตั้งโต๊ะรถเข็นอาหาร การวางขาพับ-ผลไม้และสินค้าอื่น ๆ ในช่วงเวลาเช้า การใช้เป็นที่ขายสินค้าต่าง ๆ ของพวกหาบเร่บางครั้งมีการใช้เครื่องขยายเสียงด้วย การตั้งโต๊ะจำหน่ายสุราบริเวณติดกับสวนห่อมหน้าประศูเชียงใหม่ เป็นต้น
- สวนห่อมหน้าประศูเมืองยังขาดการออกแบบที่ดีและการดูแลเท่าที่ควร ซึ่งนอกจากไม่เสริมสร้างทัศนียภาพที่สวยงามแก่ประศูเมือง ซึ่งเป็นช่องทางผ่านเข้า-ออกที่มีคุณค่าและความสำคัญโดยเฉพาะในการรับรู้แล้ว อาจเป็นการทำลายความสวยงามของบริเวณสกนไปอย่างไม่ต้องใจได้ รวมทั้งสวนห่อมตามทางแยกต่าง ๆ บริเวณรอบคูเมือง เช่น สวนห่อม-น้ำพุสี่แยกตลาดส้มเพชร สวนห่อมทางสามแยกจากถนนราชเชียงใหม่แยกไปถนนนันทการาม - ถนนวิภาวดี-ถนนช้างหล่อ สวนห่อมตามทางแยกบริเวณคูเมืองต่าง ๆ เป็นต้น (ส่วนการจัดพื้นที่หน้าคูเมืองมีการออกแบบค่อนข้างดี ได้แก่ บริเวณหน้าแจ่งกู่เชียง บริเวณแจ่งหัวริน)
- ขาดทางเดินเท้าในหลาย ๆ ส่วนของคูเมืองด้านที่ติดกับถนนรอบในกำแพงเมือง ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการเดินทางเท้าและอาจเกิดอันตรายแก่ผู้สัญจรทางเท้าได้ โดยเฉพาะทางวิ่งบริเวณด้านในแจ่งคูเมือง
- ส่วนที่ขาดทางเดินเท้าที่กล่าวไปนั้นทำให้ขาดทางระบายน้ำด้วย สร้างความเฉอะแฉะแก่บริเวณกษยข้างเคียงได้ จากน้ำที่ใช้รดสนามหญ้า ต้นไม้ ดอกไม้ตามแนวคูเมือง
- บริเวณคูเมืองหรือรอบคูเมืองด้านในบางส่วนมีสภาพทรุดโทรม เช่น สวนคูเมืองที่ใกล้กับตลาดประศูเชียงใหม่ จากการจกรกบนบริเวณคูเมืองทั้งจากรดโดยสารประจำทางสายอำเภอเมือง-อำเภอฮอดและรถยนต์ส่วนบุคคลของผู้มาตลาด จากการที่ไม่ได้จัดหาสกน

ที่จอดรถไว้รองรับและการไม่ยอมจอดรถในท่ารถที่มีอยู่ของรถโดยสารประจำทาง การจอดรถบน
ขอบคูเมืองบริเวณใกล้ร้านอาหาร เป็นต้น

- บริเวณคูเมืองหรือขอบคูเมืองด้านใดในบางส่วนถูกใช้เพื่อประกอบการค้า เช่น แผง
ขายต้นไม้บริเวณแจ้งคู่เมือง การใช้เป็นที่ออกร้านค้าขายของสารพัดชนิดตลอดทั้งปี บริเวณหน้า
สวนสาธารณะหนองบวกราช ซึ่งส่วนใหญ่จะขาดระเบียบในการใช้สร้างความสกปรกและเกิด
ทัศนียภาพที่ไม่ดีได้

6.3.4 ปัญหาเกี่ยวกับองค์ประกอบพื้นที่บริเวณคูเมือง

- ตำแหน่งขององค์ประกอบพื้นที่บริเวณคูเมืองซึ่งมีจำนวนมากตามประเภทต่าง ๆ
นั้นส่วนใหญ่ถูกตัดตั้งอย่างสะเปะสะปะโดยกระจายอยู่บริเวณคูเมืองโดยรอบ บางตำแหน่งเกิดภาพ
รกร้างตาได้โดยเฉพาะบริเวณประตูเองและแจ้งคูเมือง หากตั้งองค์ประกอบพื้นที่บริเวณคูเมือง
ชิดโบราณสถานเกินไป เกิดการบดบังทำลายทัศนียภาพและคุณค่าโบราณสถานนั้น หากไม่ระมัด
ระวังอาจเกิดการทำลายตัวโบราณสถานได้ เช่น สายไฟพาดหน้าคูเมืองขนาดใหญ่บดบังประตูเมือง
(ประตูช้างเผือก เป็นต้น)

- สิ่งบริการชุมชนบางอย่างทำลายสภาพแวดล้อมและทัศนียภาพแก่บริเวณคูเมือง
เป็นอย่างยิ่ง เช่น สุขาสาธารณะ (มี 2 แห่ง) ทั้งขณะขนาดใหญ่โดยรอบคูเมือง เป็นต้น สุขา
บริเวณลานนอกประตูประตู่ท่าแพตั้งใกล้ชิดกำแพงเมืองมากทำลายคุณค่าโบราณสถาน สุขา
บริเวณตลาดประตูเชียงใหม่มีสภาพอาคารสกปรกมาก บางครั้งส่งกลิ่นเหม็นจากอาคารบำรุง
รักษาที่เสีย บริเวณคูน้ำส่วนที่ติดกับสุขาแห่งนี้มีสภาพน้ำสกปรกค่อนข้างน่าเสียดายกลิ่นเหม็น
หลักจากการไหลซึมปนเปื้อนของน้ำเสียจากอาคารสุขาข้างเคียง ส่วนทั้งขณะขนาดใหญ่โดยรอบคู
เมืองนั้นเป็นก้นน้ำมีกลิ่นเหม็นเป็นทั้งขณะของชุมชนข้างเคียง ซึ่งบ่อยครั้งเจ้าหน้าที่จัดเก็บขยะไม่
ทันเกิดการหมักหมมและเอ่อล้นของเศษขยะ เป็นภาพที่ไม่น่าดูทำลายทัศนียภาพบริเวณคูเมืองเป็น
อย่างยิ่ง

- รูปร่าง ลักษณะ ขนาดและวัสดุขององค์ประกอบพื้นที่บริเวณคูเมืองหลาย
อย่างยิ่งขาดการออกแบบที่ดี เช่น ทั้งขณะขนาดใหญ่ (ก้นน้ำมัน) ทาสีสีส้ม อาคารป้อมต่าง ๆ
สะพานเหล็กสีส้ม เป็นต้น (ส่วนองค์ประกอบพื้นที่คูเมืองที่ได้รับการออกแบบที่ดี เช่น น้ำพุ สะพาน
ไม้ไผ่ แท่นประติมากรรมประตูเมืองและแจ้งคูเมือง ป้ายแผนที่เมืองเชียงใหม่ ม้านั่ง ป้ายสัญญาณ
จราจรต่าง ๆ (ป้ายติดไฟนีออน) ที่ทั้งเศษขยะสำหรับผู้มาพักผ่อนหย่อนใจบริเวณคูเมือง (แต่ขาด
การเอาใจใส่มีแค่โครงกั้นขาดภาชนะรองรับ) เป็นต้น)

- องค์ประกอบพื้นที่บริเวณคูเมืองบางอย่างมีสภาพทรุดโทรมในหลายตำแหน่ง เช่นคูอิทรศัพท์สาธารณะ กังวระ ฝ่านั่ง ป้ายประกาศต่าง ๆ เป็นต้น สิ่งก่อสร้างบางอย่างก็ไม่ได้ใช้ประโยชน์แล้ว เช่น ป้อมต่าง ๆ ซึ่งร้างอยู่ ป้ายประกาศซึ่งหมดสภาพการปฏิบัติงานแล้ว เป็นต้น

- บางบริเวณยังขาดองค์ประกอบพื้นที่บริเวณคูเมืองที่จำเป็น เช่น ดวงไฟรอบคูเมืองด้านที่ติดถนนด้านในกำแพงเมืองยังขาดดวงไฟเกือบโศครอบ ทำให้มีสภาพค่อนข้างมืดในเวลากลางคืน ซึ่งอาจเกิดอันตรายต่อการสัญจรได้ง่ายรวมทั้งกลายเป็นที่ล่อครักของหนุ่มสาวตามแจ้งคูเมืองหรือที่พักอาศัยของคนเร่ร่อน หากบริเวณดังกล่าวมีแสงสว่างเพียงพอสามารถเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจที่ด้านในเวลากลางคืน

- การสร้างสะพานข้ามคูเมืองต้องมีความระมัดระวังมาก เนื่องจากส่งผลต่อทัศนียภาพบริเวณแนวคูเมืองโดยตรง ทั้งในด้านตำแหน่งที่ตั้งสะพานและการออกแบบสะพาน (วัสดุ รูปร่างลักษณะ ขนาด)

- ต้นไม้บางส่วนถูกปล่อปละละเลย ไม่เห็นคุณค่าไปอย่างน่าเสียดาย ได้แก่ แนวต้นสิกริมถนนพหลโยธิน แนวต้นไม้บางส่วนมีแนวสายไฟขนาดใหญ่พาดผ่านตลอดแนว เช่น กลุ่มต้นหางยูง ริมนถนนศรีภูมิบริเวณประตูช้างเผือก เป็นต้น

6.3.5 ปัญหาต่อต้านอื่น ๆ จากระบบการเคินทางรถที่ใช้อยู่

1) บทบาทหน้าที่ของประตูเมืองบางแห่งเสียไป ได้แก่ ประตูสวนดอกและประตูท่าแพ ประตูเมืองมีบทบาทในการทำหน้าที่เป็นช่องทางหลักในการผ่านเข้า-ออกระหว่างพื้นที่ภายในเขตคูเมืองและพื้นที่ภายนอก ตามลักษณะเมืองโบราณอันมีคูน้ำ กำแพงเมือง ประตูเมืองเป็นโครงสร้างหลักของเมือง อันเป็นเอกลักษณ์ของเมืองเชียงใหม่จนถึงปัจจุบันตามที่ยังคงปรากฏเห็นอยู่ ดังนั้นประตูเมืองไม่ควรเป็นเพียงโบราณสถาน ไม่ได้ทำตามบทบาทหน้าที่ของตนซึ่งยังมีสภาพความเหมาะสมอยู่ในปัจจุบัน เนื่องจากโครงสร้างของเมืองโดยเฉพาะพื้นที่ภายในเขตเมืองเก่ามีการพัฒนาตามมาจากโครงสร้างหลักของเมืองในอดีต ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างประตูเมืองกับโครงสร้างอื่น ๆ จึงมีความสอดคล้องกันเป็นอย่างดี ได้แก่ เส้นทางการสัญจรหลักที่เชื่อมระหว่างพื้นที่ภายในและพื้นที่ภายนอกคูเมือง ประตูเมืองจึงไม่น่าเป็นอุปสรรคการจราจรบริเวณทางแยกขนาดใหญ่เช่นทางสี่แยกประตูเมือง และทางแยกมุมคูเมืองด้านนอกน่าจะเห็นเส้นทางหลักที่สำคัญในการรับและกระจายรถออกนอกพื้นที่เขตคูเมืองตามทิศทางต่าง ๆ

นอกจากนี้ด้านความเชื่อของชาวเมืองเชียงใหม่ที่ว่าประตูเมืองทุกแห่งนั้นมีเทพอารักษ์อยู่ ช่วงแรกที่มีการนำระบบเส้นทางการเดินรถแบบทางเดินเดียวมาใช้ในบริเวณคูเมือง ได้กำหนดเส้นทางการเดินรถไม่ให้เห็นผ่านประตูสวนดอกไม่ว่าทางเข้าหรือทางออกในทุก ๆ เส้นทาง ชาวเมืองท้องถิ่นก็ได้รับเรื่องเรียนกองบังคับการตำรวจภูธรฯ จังหวัดเชียงใหม่ให้เปิดเส้นทางสัญจรผ่านประตูสวนดอก เนื่องจากมีความเชื่อว่าประตูเมืองลักษณะถูกปิดตายนั้นจะส่งผลอาเพศแก่เมือง จึงได้เปลี่ยนเส้นทางการสัญจรบริเวณประตูสวนดอกในเวลาต่อมาตามที่กำหนดไว้ก่อนหน้านี้

2) การสัญจรถนนรอบในกำแพงเมืองสร้างความไม่เหมาะสม สำหรับการเป็นเส้นทางซึ่งล้อมรอบพื้นที่เมืองเก่าอันเป็นเขตประวัติศาสตร์ของเมือง เนื่องจากถนนต้องรับปริมาณรถจำนวนมากที่วิ่งผ่านตลอดเวลา ส่งผลเสีย เช่น

- ด้านโบราณสถาน (แรงสั่นสะเทือนของการเดินรถอาจมีผลต่อบรรณสถานโดยรอบ ได้แก่ คูน้ำ ประตูเมือง แจ่งคูเมือง เจดีย์เก่า วัด)
- ด้านภูมิทัศน์
- ด้านการท่องเที่ยว (เส้นทางไม่ส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว)
- ด้านเส้นทางรอบเมืองเก่า (มีสภาพทรุดโทรมได้ง่าย)
- ด้านมลภาวะ

3) บริเวณพื้นที่บางแห่งเกิดลักษณะพื้นที่ตาบอด (BLIND AREA) ได้แก่ บริเวณพื้นที่ด้านหลังประตูสวนดอก อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงเส้นทางสัญจรที่เชื่อมต่อระหว่างพื้นที่กับพื้นที่ภายนอกเมืองด้านตะวันตก รวมทั้งการสัญจรระหว่างพื้นที่ดังกล่าวกับพื้นที่ต่อหนึ่งภายในเขตคูเมืองนั้นมีความลำบากด้วยเช่นกัน (การขาดความต่อเนื่องในการจัดเส้นทางการเดินรถ ทำให้การเดินทางจากเส้นทางต่าง ๆ ที่จะเดินทางไปยังบริเวณพื้นที่ดังกล่าวหรือการเดินทางออกจากบริเวณพื้นที่ไปยังเส้นทางต่าง ๆ ต้องเดินทางอ้อมพื้นที่อื่น ๆ) ส่งผลให้ร้านค้าส่วนใหญ่มีสภาพการค้าซบเซาลงอย่างเห็นได้ชัด

4) บริเวณริมถนนรอบในกำแพงเมืองหลายแห่งที่รถสามล้อจะจอดรอกักลูกค้า ซึ่งสัญจรทางรถตามเส้นทางการเดินรถทางเดียว (ONE-WAY TRAFFIC)

5) เส้นทางการสัญจรซึ่งเป็นหน้า-เป็นตาของเมืองและมีทัศนียภาพที่สวยงามนั้นไม่น่าภิรมย์อีกต่อไป เนื่องจากการจัดระบบเส้นทางการสัญจรที่กำหนดไว้ก่อนหน้านี้ ทำให้รบกวนความเร็วสูงและมีปริมาณรถจำนวนมากโดยเฉพาะในเส้นทางการสัญจรแบบทางเดินเดียว หลายบริเวณมีความยากลำบากยิ่งในการขับขึ้น เกิดอุบัติเหตุรถชนคันได้ง่ายบริเวณมีสภาพการจราจรติด

ขัดข้องเหลืองมาก เป็นต้น

6) การใช้ประโยชน์บริเวณแนวคูเมืองเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจถูกรบกวนด้วยสภาพการสัญจร เนื่องจากปริมาณรถจำนวนมากและขับด้วยความรวดเร็วโดยเฉพาะในเส้นทางรอบในกำแพงเมือง ทำให้การใช้ประโยชน์บริเวณแนวคูเมืองเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจถูกรบกวนด้วยมลพิษที่มากขึ้นตามปริมาณรถที่สัญจรผ่าน เช่น มลพิษทางอากาศจากท่อไอเสีย มลพิษทางเสียงจากการเร่งเครื่องยนต์ เสียงจากแตรรถ เป็นต้น อีกทั้งการข้ามถนนระหว่างพื้นที่คูเมืองกับพื้นที่ข้างเคียงบางเส้นทางมีความยากลำบากมากเนื่องจากมีรั้วกั้นผ่านทางโดยตลอด และอาจเกิดอันตรายแก่เด็กเล็กที่มาพักผ่อนหย่อนใจบริเวณคูเมืองได้หากผู้ใหญ่มิระมัดระวังดูแลอย่างดีพอ

ข้อเสนอแนะมาตรการเพื่อการแก้ไขปรับปรุง

ข้อเสนอแนะ

การเสริมความงามตามธรรมชาติบริเวณ 2 ฝั่งริมคูเมือง

1. การเสริมความงามตามธรรมชาติ 2 ฝั่งริมคูเมือง โดยวิธี

1.1 ปรับปรุงฝั่งคูเมืองและพื้นที่ดินรอบ ๆ คูเมืองด้านใน โดยการปลูกหญ้าคลุมดิน ปลูกพืชไม้ดอก เช่น ดอกดาวกระจายและดอกไม้อื่น ๆ ตามแนวคูเมืองด้านใน ปลูกต้นไม้ยืนต้นขึ้นปกคลุมตลอดทางเท้าที่ปรับปรุงใหม่ โดยคัดเลือกเป็นไม้ที่มีดอกเป็นฤดูกาลต่าง ๆ เพื่อให้ริมคูเมืองด้านในมีดอกไม้ดอกออกอยู่ตลอดปีและทำให้เกิดความร่มรื่นตลอดปีด้วย

1.2 การปล่อยน้ำเสียออกและไอน้ำดีจากชลประทานสู่คูเมืองเชิงในใหม่ โดยรอบตลอดทั้งปี พร้อมทั้งปล่อยพันธุ์ปลาต่าง ๆ ลงเลี้ยงในคูเมือง ซึ่งโครงการนี้จะทำให้เกิดสภาพทำให้น้ำใสมีระบบนิเวศที่ดี

1.3 การปลูกดอกบัวในคูเมืองโดยรอบ เพื่อเพิ่มความงามในคูเมือง

1.4 การติดตั้งน้ำพุและปรับปรุงความงามของน้ำพุที่ติดตั้งอยู่ในคูเมืองเดิมให้เพิ่มจำนวนหัวฉีดเป็นฝอยและเป็นเส้นให้สวยงามยิ่งขึ้น จำนวน 29 จุด โดยรอบคูเมืองทั้ง 4 ด้าน นอกจากนี้เทศบาลยังมีโครงการติดตั้งน้ำพุและน้ำพุดนตรีในคูเมือง 2 ข้างคูเมืองด้านประตูท่าแพอีกด้วย ซึ่งขณะนี้มีโครงการที่อยู่ระหว่างการสำรวจเพื่อจัดสร้างต่อไป

2. จัดสวนดอกไม้ สวนหย่อมและปรับปรุงภูมิทัศน์ ควรวางโครงการออกแบบและปรับปรุงสวนสาธารณะระบบทางเท้า มุมเมือง โดยดูว่าแต่ละส่วนของพื้นที่ในบริเวณ

คูเมืองควรจะปลูกต้นไม้และดอกไม้อะไร เพื่อจะได้เกิดการจดจำได้ในพื้นที่ นอกจากนี้ทางเทศบาลยังได้รับความร่วมมือเกี่ยวกับโครงการนี้ จากสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ซึ่งจะทำให้สภาพ

พื้นที่บริเวณเมืองมีความสวยงามตลอดทั้งพื้นที่

3) การปรับปรุงทางเท้าและปลูกต้นไม้ยืนต้น บริเวณสองข้างถนนที่จะเข้าสู่พื้นที่ภายในบริเวณคูเมืองทางประตูต่าง ๆ (กำแพงเมืองชั้นใน) ควรจะมีการปลูกต้นไม้ยืนต้นเพื่อเกิดความร่มรื่นให้เหมาะสมกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบ WALKING TOUR ให้มีความร่มรื่นในการเข้าสู่พื้นที่ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแหล่งโบราณสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ให้มีการเดินทางได้อย่างสะดวกและจัดเส้นทางที่สามารถเข้า-ออกในพื้นที่โดยผ่านการชมโบราณสถานที่ได้มากแห่ง

การควบคุมการจราจร

- เนื่องจากในปัจจุบันมีปัญหาการจราจรที่แออัดมากขึ้น ดังนั้นทางเทศบาลควรร่วมมือกับองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการจราจรให้มีการนำคอมพิวเตอร์มาควบคุมระบบการจราจรในตัวเมืองเทศบาลทั้งหมดให้ได้

- ดำเนินการตามแผนโครงข่ายถนน สาธารณูปโภค สาธารณูปการ ในเขตผังเมืองรวมเชียงใหม่ โดยทางท้องถิ่นร่วมมือกับสำนักผังเมืองให้ช่วยมีการวางแผนจัดโครงข่ายถนน สาธารณูปโภคและสาธารณูปการให้สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดิน

การก่อสร้างอาคารสูง

การกำหนดเขตการก่อสร้างอาคารสูงให้ไปอยู่นอกเขตพื้นที่บริเวณคูเมืองอันเป็นพื้นที่อนุรักษ์โดยมีการเสนอว่าให้ไปใช้ค่ายวิลละซึ่งมีพื้นที่ 406 ไร่ โครงสร้างเป็นเมืองใหม่ของเทศบาลเชียงใหม่เพราะมีพื้นที่มากพอและมีที่ตั้งที่เหมาะสมกว่า

ด้านการท่องเที่ยว

- ส่งเสริมการเดินเที่ยวด้วยตนเอง (SELF-GUIDED WALKING TOUR) ในบริเวณพื้นที่คูเมืองเชียงใหม่

- จัดตั้งศูนย์กลางนักท่องเที่ยวเพื่อเป็นจุดรวมของนักท่องเที่ยว โดยควรปรับปรุงสภาพของที่ว่าการศาลากลางเก่าและบริเวณพื้นที่รอบ ๆ ให้มีความเหมาะสม

การอนุรักษ์ทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และสถาปัตยกรรม

- ทรัพยากรที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ศิลปสถาปัตยกรรมและวัฒนธรรมของเชียงใหม่ ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในพื้นที่บริเวณคูเมือง (เขตกำแพงเมืองโบราณ) ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของเชียงใหม่จึงได้ถูกกำหนดไว้ผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ให้เป็นเขตอนุรักษ์ เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย ทรัพยากรที่มีคุณค่าในเมืองเก่าเชียงใหม่ นั้น ซึ่งอาคารสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ศิลปสถาปัตยกรรม และวัฒนธรรมมีแนวโน้มว่าจะลดจำนวนลงและ

ถูกทำให้เสื่อมคุณค่าลงเรื่อย ๆ เนื่องจากสาเหตุหลายประการ อาทิ เช่น

- ถูกรื้อถอนเพื่อใช้พื้นที่สำหรับก่อสร้างอาคารใหม่
- ขาดแผนสำหรับการบำรุงรักษาอย่างเหมาะสม
- ขาดแนวทางสำหรับการพัฒนาพื้นที่ในวัด และพื้นที่ที่มีอาคารสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าทำให้อาคารใหม่ที่เกิดขึ้นไม่เหมาะสมทั้งในแง่ของที่ตั้ง รูปร่างลักษณะ การใช้วัสดุ ภายนอกและสี

แยกออกได้เป็น 3 กลุ่มคือ วัด อาคารของส่วนราชการ และอาคารของเอกชนซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

แยกออกได้เป็น 3 กลุ่มคือ วัด อาคารของส่วนราชการ และอาคารของเอกชนซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ปัจจุบันทรัพยากรเหล่านี้ได้เป็นสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญแก่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวดึงดูดให้นักท่องเที่ยวจำนวนมากเดินทางเข้ามายังเชียงใหม่ ก่อให้เกิดการลงทุน การจ้างงาน และการเพิ่มรายได้แก่ท้องถิ่นจึงควรได้รับการอนุรักษ์อย่างเหมาะสม

วัด เป็นสถานที่ที่มีคุณค่ามากทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปสถาปัตยกรรม และวัฒนธรรม เฉพาะภายในเขตกำแพงเมืองโบราณซึ่งครอบคลุมพื้นที่ 2.55 ตารางกิโลเมตร มีวัดอยู่ถึง 36 วัด (ไม่รวมวัดร้างที่มีร่องรอยเหลืออีกหลายแห่ง) เป็นวัดที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน 11 วัด วัดเหล่านี้มีพื้นที่ตั้งแต่ 2 ไร่ ไปจนถึง 29 ไร่ (วัดเจดีย์หลวงส่วนใหญ่นับได้รับการบำรุงรักษาอย่างสม่ำเสมอ สะอาด ร่มรื่น ในแต่ละวันจะมีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ เข้าไปเที่ยวในวัดเหล่านี้ เช่น วัดเชียงมั่น วัดพระสิงห์ และวัดเจดีย์หลวง

อาคารของส่วนราชการ

อาคารประเภทนี้ส่วนใหญ่เป็นอาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ และศิลปสถาปัตยกรรม และสมควรได้รับการอนุรักษ์ไว้ เช่น อาคารศาลากลางหลังเก่า อาคารสำนักงานที่คืนจังหวัด อาคารสำนักงานโรงงานยาสูบ อาคารที่ทำการศาล อาคารบางหลังในโรงเรียนยุพราชและเรือนจำ เป็นต้น อาคารเหล่านี้อยู่ในสภาพแข็งแรงได้รับการดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพดี ตามแผนการใช้ที่ดินของหน่วยงานราชการในเมืองหลักเชียงใหม่ นั้น กิจกรรมในอาคารบางหลังจะต้องย้ายออกไปอยู่ที่อื่นซึ่งจะทำให้อาคารว่างลง อาคารที่มีคุณค่าควรได้รับการวางแผนเพื่ออนุรักษ์ และปรับปรุงสำหรับเป็นที่ตั้งของกิจกรรมที่เหมาะสมต่อไป นอกจากนี้แล้วในกลุ่มนี้ยังรวมถึงกำแพงโบราณ และคูเมืองด้วย

อาคารของเอกชน

ลักษณะบ้านเรือนของเอกชนจำนวนมากเป็นบ้านไม้ทรงไทย แต่กรรอกอน
เพื่อใช้พื้นที่สำหรับก่อสร้างอาคารใหม่ที่เกิดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจหรือเหมาะสมสำหรับ
การใช้งานมากกว่าอาคารเดิม ในปัจจุบันอาคารเหล่านี้เหลืออยู่เพียงจำนวนน้อย โดยเฉพาะที่
อยู่ในสภาพดีและมีศักยภาพที่จะอนุรักษ์และนำมาใช้ใช้งานให้เป็นประโยชน์ต่อไป อาคารเหล่านี้
กระจายอยู่ทั่วไปในส่วนต่าง ๆ ของเมือง เช่น อาคารสำนักงานชาวสารอเมริกัน บ้านพักอาศัย
และห้องแถวต่าง ๆ

มาตรการเพื่อการแก้ไขปรับปรุง

ด้านกายภาพ

1. ควรปรับปรุงแนวทางสำหรับการออกแบบอาคารสิ่งก่อสร้างในพื้นที่
บริเวณคูเมืองซึ่งเป็นเขตอนุรักษ์ ตลอดจนลักษณะของป้ายบอกชื่อถนน ป้ายโฆษณา สิ่งก่อสร้าง
สาธารณะ ผู้โทรศัพท์ ดังขยะ ตู้ปรมณีย์ เป็นต้น ให้มีลักษณะที่เหมาะสมกับการเป็นพื้นที่อนุรักษ์
เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ของเมืองเชียงใหม่
2. ควรปรับปรุงข้อกำหนดในการอนุญาตปลูกสิ่งก่อสร้างให้มีความทันสมัย
ในแง่ของการป้องกันมลภาวะด้านต่าง ๆ
3. ควรมีการย้ายเรือนจำออกนอกเขตพื้นที่บริเวณคูเมือง เนื่องจากมี
ลักษณะท่าเลที่ตั้งที่ไม่สอดคล้องกับการอนุรักษ์ และควรย้ายไว้บริเวณออกไปด้วยเพราะเป็นลักษณะ
ของอุตสาหกรรมมีมลภาวะทางด้านกลิ่น ควรไปอยู่นอกชุมชน
4. จัดทำโครงการบูรณะฟื้นฟูอาคารสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์
ศิลปสถาปัตยกรรม และรื้อทิ้งอาคารที่มีความชำรุดทรุดโทรมมากไม่มีความสำคัญ โดยเปลี่ยน
กิจกรรมให้มีประโยชน์มากยิ่งขึ้น

มาตรการทางด้านการวางแผน

1. แผนพัฒนาเทศบาลนครเชียงใหม่ระยะปานกลาง พ.ศ. 2535-2539
การดำเนินงานของเทศบาลนครเชียงใหม่ในปัจจุบันอยู่ในช่วงแผนพัฒนา
เทศบาลนครเชียงใหม่ ระยะปานกลาง พ.ศ. 2535-2539 แผนพัฒนาฯ มีลักษณะสำคัญดังนี้
 1. แผนงานโครงการสามารถแก้ไขปัญหาหรือสนองตอบความต้องการ
ด้านนโยบายและพัฒนาศักยภาพของเมือง

2. นโยบายการพัฒนาเมืองเชียงใหม่แบ่งเป็น 4 นโยบายการพัฒนา ได้แก่ นโยบายการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน นโยบายการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ นโยบายการพัฒนาด้านสังคม นโยบายการพัฒนาด้านการเมืองและการบริหาร

3. แผนแบ่งเป็น 3 ระยะเวลา ได้แก่ จุดมุ่งหมายและแนวทางการพัฒนาระยะยาว แผนพัฒนาระยะปานกลางและแผนประจำปี

4. แผนเน้นโครงการปฏิบัติจริง (PROJECT ORIENTED) นโยบายในการพัฒนาเมืองเชียงใหม่ มีนโยบายการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานซึ่งเกี่ยวข้องกับ การศึกษา ซึ่งรายละเอียดนโยบายการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน มีดังนี้

1. ปรับปรุงและขยายโครงข่ายระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และบริการขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ให้เพียงพอับความต้องการ กิจกรรมของเมืองและสอดคล้องกับการขยายตัวชุมชน เช่น การไฟฟ้า ประปา โทรศัพท ถนน ครอบ ซอย ทางระบายน้ำ ส่วนสาธารณะ สวนสุขภาพ สนามเด็กเล่น ที่พักผ่อนหย่อนใจ ตลาด เป็นต้น

2. เร่งรัดแก้ไขปัญหาสภาวะแวดล้อมและมลภาวะ อันเกิดจาก น้ำเน่าเหม็น สิ่งปฏิกูล แหล่งเสื่อมโทรม การรุกรานที่สาธารณะและการสุขาภิบาลในเขตเมือง ให้มีสภาพน่าอยู่อาศัยและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีของเมือง

3. ควบคุมดูแลการใช้ประโยชน์ที่ดิน ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ตามกฎหมายกำหนดและป้องกันมิให้สิ่งก่อสร้างที่ไม่พึงปรารถนาเกิดขึ้นในตัวเมืองเชียงใหม่ เพื่อรักษาเอกลักษณ์ของเมืองและภูมิทัศน์ที่สวยงามของตัวเมืองไว้สืบไป

4. ขยายเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ออกไปในขอบเขตพื้นที่ความเจริญของชุมชนขยายตัวออกไป เพื่อสามารถบริการด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการได้อย่างถูกต้องและทั่วถึง

5. ส่งเสริมการจัดสร้างเมืองใหม่คู่กับนครเชียงใหม่ในปัจจุบัน เพื่อรองรับความเจริญก้าวหน้าทุกด้านและเพื่อการอนุรักษ์เมืองเก่าไว้เป็นสมบัติของชาติสืบไป
ด้านการพัฒนาการใช้ที่ดินและสิ่งแวดล้อมได้กำหนดพัฒนาพื้นที่บริเวณคูเมืองด้านใน ให้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและใช้ประโยชน์เต็มศักยภาพ

2. แผนการใช้ที่ดินของหน่วยงานของรัฐในเมืองหลักภาคเหนือ : เชียงใหม่

แผนการใช้ที่ดินสำหรับศูนย์ราชการเชียงใหม่ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีในปี พ.ศ. 2531 งบประมาณในการดำเนินงาน 227.5 ล้านบาท แบ่งแผนงานเป็น 3 ระยะเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534-2544 แผนนี้เกิดขึ้นเนื่องจากหน่วยงานราชการในจังหวัดเชียงใหม่กระจายกันอยู่ทั่วไป ไม่มีการวางผังแม่บทการใช้ที่ดินไว้ การวางแผนการใช้ที่ดินของหน่วยงานราชการนี้มุ่งแก้ปัญหาการบริหารราชการ โดยจัดกลุ่มหน่วยงานราชการในแต่ละระดับบริหารใหม่ให้การติดต่อประสานงานของหน่วยงานในการใช้ที่ดินของหน่วยราชการและชุมชนโดยรอบ การกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินของหน่วยงานของรัฐทำให้มีความสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาเมืองตามผังเมืองรวม พ.ศ. 2541 และแผนพัฒนาเมืองหลักรวมทั้งความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการใช้ประโยชน์ที่ราชพัสดุที่มีอยู่ตามสภาพปัจจุบัน

หน่วยงานราชการจำนวน 152 หน่วยงาน (กรกฎาคม 2531) ซึ่งกระจายตั้งอยู่ในบริเวณต่าง ๆ รอบตัวเมือง ศูนย์ราชการแม่ริมและเขตเมืองเก่า ตามแผนได้เสนอย้าย 52 แห่ง การจัดพื้นที่หรือเขตที่มีศักยภาพในการรองรับการย้ายและขยายตัวของหน่วยราชการ ได้แก่

- ศูนย์ราชการแม่ริม พื้นที่ 176 ไร่ และพื้นที่ข้างเคียงในความครอบครองของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พื้นที่ 600 ไร่

- กลุ่มราชการบริเวณถนนห้วยแก้วเชิงต๋อยสุเทพ พื้นที่ 200 ไร่

- กลุ่มราชการบริเวณถนนทุ่งโฮ๊ะเดิม พื้นที่ 70 ไร่

- กลุ่มราชการบริเวณถนนสุเทพตอนต้น พื้นที่ 300 ไร่

- กลุ่มราชการบริเวณถนนสุเทพตอนปลาย พื้นที่ 50 ไร่

- กลุ่มราชการบริเวณท่าอากาศยานเชียงใหม่ พื้นที่ 1,000 ไร่

ตามแผนงานเมื่อมีการย้ายหน่วยงานที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ ออกนอกเขตเมืองเก่าและจะมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในการอนุรักษ์เขตเมืองเก่า

- ปรับปรุงบริเวณหน่วยราชการเดิม ให้เป็นที่ว่างสำหรับวางตัวถนนย่อยใหม่และส่งเสริมบรรยากาศการอนุรักษ์ในเมืองเก่า

- อนุรักษ์หรือซ่อมแซมอาคารที่มีลักษณะสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่า บางแห่งอาจเปลี่ยนการใช้ประโยชน์เพื่อเป็นสถานที่ทำงานของหน่วยงานระดับท้องถิ่น และหน่วยงานส่วนเสริมสังคมวัฒนธรรม เช่น พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

๑. ผังเมืองรวมเชียงใหม่ พ.ศ. 2532-2537

จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่ 3 ของประเทศที่มีการประกาศใช้ผังกับผังเมืองรวมผังเมืองรวมเป็นแผนการใช้ที่ดินสำหรับส่วนต่าง ๆ ของพื้นที่ในเขตวางผังซึ่งจัดทำขึ้นตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 ผังเมืองรวมเชียงใหม่ (พ.ศ. 2532-2537) เป็นผังเมืองรวมฉบับที่ 2 ซึ่งบังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน

การวางผังและจัดทำผังเมืองรวมนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา การดำรงรักษาเมืองและบริเวณที่เกี่ยวข้องหรือชนบท การใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน การคมนาคมและการขนส่ง การสาธารณสุขปโภค บริการสาธารณะและสภาพแวดล้อมในเขตผังเมืองรวม (ประมาณ 400 ตารางกิโลเมตร) ให้เป็นเมืองหลักทางภาคเหนือของประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ผังเมืองรวมมีนโยบายและมาตรการ เพื่อจัดระบบการใช้ประโยชน์ที่ดินให้มีประสิทธิภาพ สามารถรองรับและสอดคล้องกับการขยายตัวของชุมชนในอนาคตส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจและโครงสร้างบริการสาธารณะ โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. ให้นโยบายเป็นศูนย์กลางการค้าและบริการของภาคเหนือ โดยเชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ
2. ให้นโยบายส่งเสริมให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของภาคเหนือซึ่งเป็นเศรษฐกิจหลักที่สำคัญ
3. ส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อม ซึ่งมีคุณค่าทางศิลปกรรมสถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์และโบราณคดี ให้เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดเชียงใหม่
4. ส่งเสริมอุตสาหกรรมเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร ที่ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นที่มีก่อให้เกิดมลพิษ
5. พัฒนาการบริการทางสังคม การสาธารณสุขปโภคและสาธารณูปการ ให้เพียงพอและได้มาตรฐาน
6. ให้นโยบายเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่ง
7. อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ผังเมืองรวมฉบับปัจจุบันกำหนดให้เมืองเชียงใหม่พัฒนาในรูปแบบหลาย
ศูนย์กลางคือ มีศูนย์กลางธุรกิจการค้าขนาดเล็ก 6 ศูนย์ตั้งอยู่บริเวณชานเมืองโดยรอบศูนย์กลาง
ใหญ่ใจกลางเมือง ในที่ภายในเขตคูเมืองกักกำหนดให้เป็นที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริม
เอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย ซึ่งจะถูกลงกำหนดในเรื่องการใช้ประโยชน์ที่ดิน ความสูงอาคารและ
รูปร่างลักษณะของอาคารในพื้นที่ สำหรับโครงการขุดการสัญจรจะประกอบด้วยถนนลักษณะเกือบเป็น
ถนนวงแหวนจำนวน 3 ชั้นล้อมรอบตัวเมือง

ที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทยภายในเขต
คูเมืองนั้นผังเมืองรวมกำหนดให้ใช้ประโยชน์เพื่อการส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรม และสถา
ปัตยกรรมท้องถิ่น อุตสาหกรรมหัตถกรรม การท่องเที่ยว การอยู่อาศัย การสาธารณสุขปศุสัตว์และ
สาธารณสุขการและห้ามใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการตามที่กำหนด ดังต่อไปนี้

1. โรงงานทุกประเภท เว้นแต่โรงงานที่ประกอบกิจการโดยไม่ก่อ
เหตุรำคาญตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข หรือไม่เป็นมลพิษต่อชุมชนหรือสิ่งแวดล้อม
2. อาคารที่สูงเกิน 12 เมตร ยกเว้นส่วนโครงสร้างของหลังคา
ที่ไม่ใช้รับน้ำหนักบรรทุกและอาคารศาสนิก
3. คลังเชื้อเพลิงเพื่อการขนส่ง
4. คลังวัตถุระเบิด
5. สถานีบริการ จำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงและก๊าซสำหรับยานพาหนะ
6. สถานีบริการ
7. เครื่องฆ่า โค กระบือ สุนัข และ แกะ ห่าน เป็ดหรือไก่
เพื่อการค้า หรือโดยก่อเหตุรำคาญตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข
8. ไซโลเก็บผลผลิตการเกษตร
9. สุสานหรือฌาปนสถาน
10. กำจัดมูลฝอย
11. ซอยสายเคเบิล

4. เทศบัญญัติของเทศบาลนครเชียงใหม่ เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง
ตัดแปลงหรือถอน เคลื่อนย้าย ใช้หรือเปลี่ยนแปลงการใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภทในท้องถิ่นตำบล
ศรีภูมิตำบลช้างม่อย ตำบลพระสิงห์ ตำบลช้างคลานและตำบลหายยา ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่
จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2531

เทศบัญญัติฉบับนี้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 60 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 (แก้ไขเพิ่มเติม โดยมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2510) มาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และประกาศกระทรวงมหาดไทย เพื่อประโยชน์ในการป้องกันรักษาความปลอดภัย โบราณสถานและคูเมืองเก่า เพื่อรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์เอกลักษณ์ของจังหวัดเชียงใหม่ ให้คงอยู่สืบไปอย่างสวยงามและเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยว เนื่องด้วยในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่มีโบราณสถานต่าง ๆ อันมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์หลายแห่งและมีคูเมืองอันเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด ปัจจุบันเมืองมีความเจริญมากขึ้น มีอาคารบ้านเรือนก่อสร้างขึ้นเป็นจำนวนมากในรูปทรงและลักษณะ ตลอดจนความสูงของอาคารแตกต่างกันไป ทั้งในบริเวณภายในเขตพื้นที่สี่เหลี่ยมคูเมืองเก่าและบริเวณใกล้เคียงเมืองเป็นเหตุให้บังบังรักษาความปลอดภัย โบราณสถานที่สำคัญ ทำให้ต้องยกเลิกในเอกลักษณ์ลานนาไทยอันเป็นสัญลักษณ์ของนครเชียงใหม่ ทางเทศบาลจึงเห็นสมควรที่จะกำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ตัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย ใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภทในบริเวณท้องถนนตำบลศรีภูมิ ตำบลช้างม่อย ตำบลพระสิงห์ ตำบลช้างคลานและตำบลหายยา (รายละเอียดเทศบาลนครเชียงใหม่)

พื้นที่ที่ถูกระบุด้วยเทศบัญญัติฉบับนี้แบ่งเป็นสองบริเวณ ได้แก่บริเวณที่ 1 หมายถึงพื้นที่ในบริเวณที่วัดจากริมคูเมืองนครเชียงใหม่ทั้งสองฝั่งเป็นระยะทางข้างละ 22.00 เมตร ตลอดความยาวของคูเมืองเชียงใหม่โดยรอบทั้ง 4 ด้าน "บริเวณที่ 2" หมายถึงพื้นที่ในบริเวณที่ถูกล้อมรอบโดยบริเวณที่ 1

ตามเทศบัญญัติ ภายในบริเวณที่ 1 ห้ามมิให้บุคคลใดก่อสร้างหรือตัดแปลงอาคารอันใดในวันแต่เชื่อน สะพาน อุโมงค์ ทางหรือท่อระบายน้ำและพื้นที่ใช้เป็นที่จอดรถ กลัปรถและทางเข้าออกของรถ ส่วนภายในบริเวณที่ 2 ห้ามมิให้บุคคลใดก่อสร้างหรือตัดแปลงอาคารในหลาย ๆ ประเภทตัวอย่าง เช่น

- อาคารที่มีความสูงเกิน 12.00 เมตร วัดจากระดับถนนถึงยอดเสาหรือยอดของกำแพงของพื้นที่ด้านหน้า เว้นแต่อาคารที่ใช้เพื่อประกอบศาสนกิจสาธารณะ
 - อาคารที่มีรูปลักษณะโครงสร้างหรือส่วนของหลังคาเป็นแบบอื่น
- เว้นแต่ก่อสร้างหรือตัดแปลงให้เป็นอาคารแบบลานนาไทยหรือแบบพื้นเมืองภาคเหนือและอาคารที่ใช้เพื่อการศาสนา ซึ่งมีกฎหมายควบคุมการก่อสร้างไว้แล้วโดยเฉพาะ

- ตัดแปลงดังนี้
- อาคารที่มียอดของอาคารชั้นใหญ่ที่สุดเกินร้อยละ 70 ของเนื้อที่ดิน
 - โรงงานหรืออาคารที่ใช้เพื่อการอุตสาหกรรมทุกประเภทที่มีพื้นที่อาคารรวมกันเกิน 100 เมตร
 - สถานที่บริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ
 - โรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม
 - สถานที่บริการน้ำมันเชื้อเพลิงหรือก๊าซ
 - ป้ายหรือสิ่งสร้างอื่นสำหรับติดหรือตั้งป้ายทุกชนิด เว้นแต่ป้ายที่ใช้บอกชื่อของ สถานที่และต้องมีความสูงไม่เกิน 12 เมตร วัดจากระดับถนนถึงยอดของป้าย
 - อาคารทุกชนิด
- ในระยะ 6.00 เมตร จากเขตของโบราณสถานซึ่งได้ประกาศขึ้นทะเบียนไว้แล้วตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
- ในระยะ 3.00 เมตร จากศูนย์กลางของการสาธารณะเว้นแต่เขื่อนสะพานอุโมงค์ ทางหรือท่อระบายน้ำ เป็นต้น

5. ประกาศควบคุมการก่อสร้างจังหวัดเชียงใหม่ (ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2533)

ประกาศควบคุมการก่อสร้างฉบับนี้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ. 2533 กำหนดบริเวณ ห้ามก่อสร้าง ตัดแปลง หรือเปลี่ยนแปลงการใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภท ดังนี้

- บริเวณที่ 1 พื้นที่ในบริเวณที่วัดจากแนวริมฝั่งแม่น้ำเปิงจรถกชนเลียบฝั่งแม่น้ำเปิงทั้ง 2 ด้าน ห้ามก่อสร้างอาคารสูงเกิน 12 เมตร
- บริเวณที่ 2 พื้นที่ในบริเวณที่วัดจากรอบนอกของแนวเขตที่วัด เขตที่ดินของคริสต์จักรเขตที่ดินของมีสธิดหรือสัหเร่ว เป็นระยะ 10 เมตร ตลอดแนวทั้งหมด 80 แห่ง ห้ามก่อสร้างอาคารสูงเกิน 16 เมตร

6. พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 นี้มีผลกำหนดใช้ควบคุมอาคารทุกชนิดในเขตเทศบาล ยกเว้นพระที่นั่งหรือพระราชวังและอาคารพิเศษที่มีกฎหมายอื่นควบคุมอยู่ เช่น โบราณสถานวัดวาอารามหรืออาคารต่าง ๆ ที่ใช้เพื่อการศาสนา ซึ่งมีกฎหมายควบคุมการก่อสร้างไว้แล้วโดยเฉพาะอาคารที่ทำการสถานทูตหรือสถานกงสุลต่างประเทศ เป็นต้น พระราชบัญญัติควบคุมอาคารนี้ได้ให้อำนาจควบคุมแก่ส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ให้อนุญาตก่อสร้าง เปลี่ยนแปลง รื้อถอนอาคารในเขตเทศบาลกระทรวงมหาดไทยได้ออกกฎกระทรวงมาทั้งหมด 18 ฉบับจนถึงปัจจุบันในด้านการควบคุมอาคาร นอกจากนี้มีพระราชบัญญัติอื่นที่เกี่ยวข้องเสริมข้อกำหนดของการก่อสร้างอาคาร เช่น พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 พระราชบัญญัติกรมโรงงาน พ.ศ. 2507 พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2484 เป็นต้น

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 นี้ อาคารที่สร้างใหม่ต้องมีความมั่นคงแข็งแรง ความปลอดภัย การป้องกันอัคคีภัย การสาธารณสุข การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การผังเมือง การสถาปัตยกรรม และการอำนวยความสะดวกแก่การจราจร กฎกระทรวงกำหนดหรือควบคุมอาคารในด้านต่าง ๆ อีกตัวอย่างเช่น

- ลักษณะ แบบ รูปทรง สีคส่วน เนื้อที่และที่ตั้งของอาคาร
- การรับน้ำเสีย ความต้านทาน ความคงทน ตลอดจนลักษณะ

และคุณสมบัติของวัสดุที่ใช้

- การรับน้ำเสีย ความต้านทาน และความคงทนของอาคารหรือพื้นที่ดินรองรับอาคาร
- แบบและวิธีการเกี่ยวกับการติดตั้งระบบการประปา ไฟฟ้า ก๊าซ และการป้องกันอัคคีภัย
- ลักษณะ ระดับ เนื้อที่ของที่ว่างภายนอกอาคารหรือแนวอาคาร
- ระยะหรือระดับระหว่างอาคารกับอาคาร หรือเขตที่ดินของผู้อื่นหรือระหว่างอาคารกับถนน ตรอก ซอย ทางเท้า ที่สาธารณะ
- บริเวณห้ามก่อสร้าง ตัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย และใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคารชนิดใดหรือประเภทใด เป็นต้น

กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดโทษของผู้ปลูกสร้างอาคารผิดพระราชบัญญัติ

7. พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ได้เริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2535 และได้ยกเลิกพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด พ.ศ. 2503 พระราชบัญญัติความสะอาดฯ ฉบับใหม่จัดเป็น 5 หมวด ดังนี้

- หมวด 1 การรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ
- หมวด 2 การดูแลรักษาสนามหญ้าและต้นไม้ ในถนนและสาธารณะสถาน
- หมวด 3 การห้ามทิ้งสิ่งปฏิกูล มูลฝอยในที่สาธารณะ
- หมวด 4 การรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย
- หมวด 5 อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงาน

เจ้าหน้าที่

เนื้อหาสำคัญของพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดฯ ฉบับใหม่ ซึ่งมีผลบังคับใช้ต่อสภาพแวดล้อม น้ำ บริเวณแนวคูเมืองและพื้นที่เกี่ยวเนื่อง เช่น

- ห้ามมิให้ผู้ใดอาบน้ำหรือซักล้างสิ่งใด ๆ บนถนน หรือในที่สาธารณะ หรือบริเวณทางน้ำที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นได้ประกาศห้ามไว้ ผู้ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามต้องระวางโทษไม่เกิน 500 บาท

- ห้ามมิขยาดด้วยการปิด หรือปิดแผ่นประกาศหรือใบปลิวในที่สาธารณะ ผู้ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 5,000 บาท

- ห้ามมิให้ผู้ใดขุด ขัด เหยียน พ่นสี หรือทำให้เกิดข้อความ ภาพหรือรูปหรือใด ๆ ที่กำแพงที่ติดกับถนนบนถนน ต้นไม้ที่ติดกับถนนหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของอาคารที่อยู่ติดกับถนน ผู้ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 5,000 บาท

- ห้ามปล่อยสัตว์หรือจูงสัตว์ไปตามถนนหรือเข้าไปในบริเวณที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นประกาศห้ามไว้และห้ามปล่อยให้สัตว์ถ่ายมูลบนถนนโดยมิได้จัดมูลให้หมด ผู้ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 500 บาท

- ห้ามมิให้ใกล้รถยนต์ รถจักรยานยนต์บนถนนหรือที่สาธารณะและทำให้อันตรายแก่รถและคนเดินเท้า ผู้ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 2,000 บาท

- ห้ามมิให้ผู้ใดทำให้รัศมีไฟ ป้าย ศาลาทองกม ม้าขึง ส้วม หรือ สิ่งอื่นใดที่ทางราชการจัดทำไว้ให้เพื่อสาธารณชนเกิดความเสียหาย ผู้ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 2,000 บาท

- ห้ามมิให้ผู้ใดป้อน นึ่งหรือฉนไปบนครัว กำแพงหรือต้นไม้ในที่สาธารณะ ห้ามนั่งหรือนอนบนราวสะพานสาธารณะหรือนอกในที่สาธารณะ ผู้ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 500 บาท

